

Erhvervsret niveau C

Undervisningsvejledning

1. del: Om de almene pædagogiske principper i undervisningen.

Første del af undervisningsvejledningen omhandler de overordnede og almene pædagogiske principper, der gælder i alle fag, hvorimod anden del omhandler de enkelte fags fagdidaktiske undervisningsvejledninger. Gu-reformen er baseret på fire overordnede grundtanker i undervisningen: kulturbaseret undervisning, den andetsprogs-pædagogiske tilgang, elevens læring i centrum og teamlærerordningen.

Kulturbaseret undervisning betyder i al sin enkelthed, at undervisningen tager sit udgangspunkt i den sociale og samfundsmæssige kontekst, hvori læringen foregår og eleven befinder sig. Dette betyder i praksis, at læreren i sin undervisning i så høj grad som muligt inddrager elevernes forudsætninger og sociale og kulturelle baggrund og perspektiverer sin undervisning til denne (kontekstualisering), så undervisningen opleves som relevant for eleverne. På denne måde styrkes grundlaget for elevernes faglige udvikling samtidigt med, at man bruger elevernes kendte erfaringsverden som udgangspunkt for genereringen af ny viden og erfaring. Tankerne om den kulturbaserede undervisning kendes også fra det danske gymnasium, hvor det opfattes som naturligt, at faglærerne perspektiverer undervisningen og faget til danske forhold.

Den andetsprogs-pædagogiske tilgang til undervisningen skal ses i forbindelse med tankerne om at alle lærere i det grønlandske gymnasium er ”sproglærere”. Undervisningen i alle fag skal derfor tilrettelægges således, at den både styrker elevernes faglige såvel som sproglige niveau. Der lægges her vægt på en funktionel sprogudvikling hos den enkelte elev i forbindelse med arbejdet med det faglige stof. Målet for den andetsprogs-pædagogiske praksis er at udvikle elevernes kommunikative kompetencer på såvel modersmål som andetsprog. Dette betyder også at læreren, der måske ikke selv er grønlandssproget, skal være bevidst om at eleverne – eller visse af eleverne - opfatter dansk som et andetsprog og at de derfor skal sikre eleverne muligheden for at tale såvel grønlandsk som dansk indbyrdes i undervisningen. En central opgave for arbejdet med sproglige delfærdigheder – eksempelvis at lytte – læse – tale – skrive – indgår på denne måde som en naturlig del af fagenes udfordringer. Andetsprogs-pædagogikken er således en naturlig forlængelse af at sætte elevens læring i centrum.

Elevens læring i centrum giver sig udtryk på flere måder:

1) Læringsdialogen. Undervisning må aldrig blive envejskommunikation. Begrebet ”læringsdialog” indgår i en undervisningsform, hvor læreren indgår i en ligeværdig dialog og debat med eleverne og tage elevernes svar og holdninger alvorligt, samtidig med at denne udfordrer deres vante forestillinger for at skabe refleksion og indsigt hos eleverne. En læringsdialog kan også tage form af ”modelling”, hvor læreren, som ”kognitiv rollemodel” forsøger at anskueliggøre en faglig tankemåde eller begrebsdannelse. Dette kan fx gøres ved at læreren stiller faglige spørgsmål i en systematisk og taksonomisk rækkefølge for at demonstrere en faglig argumentationsopbygning for eleverne, så eleverne selv opnår evnen til analytisk og refleksiv tænkning. En læringsdialog kan også være en faglig samtale, hvor læreren ved hjælp af åbne men bevidst valgte spørgsmål forsøger at lade eleverne sætte tanker og ord på deres egne erfaringer og ubevidste viden, ligesom faglige diskussioner imellem eleverne indbyrdes selvfølgelig også er læringsdialoger. Grundlæggende set kan ”læringsdialogen” kun trives i et trykt og inspirerende studiemiljø, præget af respekt og tolerance for klassens gymnasiale subkultur og den enkeltes kulturelle og sociale baggrund.

2) Varierede arbejdsformer. Variation i arbejdsformerne er et ufravigeligt krav til god undervisning. At ”alle elever ikke lærer ens” er en veldokumenteret antagelse i den pædagogiske forskning. Dette betyder også at kun en vekslende organisering af arbejdsformerne i undervisningen gør det muligt at tilgodese elevernes forskellige læringsstile. Valget af arbejdsformer skal derfor bygge på principper om variation og progression i alle henseender, således at man opnår en vekslende organisering, herunder klasseundervisning, individuelt arbejde, par- og gruppearbejde.

3) Selvstændige arbejdsformer. Undervisningen skal endvidere tilrettelægges, så eleverne gradvist trænes i mere selvstændige arbejdsformer: Fra lærerstyring og klasseundervisning til en højere grad af elevstyring både med hensyn til tilegnelse og formidling af stoffet. Eksempel på en elevstyret organisering kan fx være projektlignende arbejdsformer, hvor eleverne i en kortere eller længerevarende periode individuelt eller i grupper er ansvarlige for afgrænsning af en problemstilling, supplerende informationssøgning og formidling af stoffet til klassen. Sidstnævnte er et eksempel på den ønskede progression i undervisningen, hvor det studieforberevende aspekt styrkes.

4) Gradvis taksonomisk progression. Læring kan opfattes som en progressiv og akkumulativ læringsproces, hvor det enkelte faglige begreb i undervisningen bygges ovenpå det foregående og danner en form for syntese med dette, hvorved der opstår en akkumuleret begrebsdannelse hos eleven. Dette betyder derfor, at undervisningen skal tilrettelægges med både en gradvis taksonomisk progression i de enkelte forløb og temaer såvel som med en systematisk og logisk progression i udvikling af terminologi og fagsprog, ikke mindst af hensyn til svage elever, eller elever, der har undervisnings sproget, som et andetsprog. Dette betyder altså, at man bør undgå den værste ad hoc-undervisning, hvor fagbegreber og termer flyver rundt i klassen i flæng. Det er ofte den langsomme men tydelige, systematiske og faglogiske rækkefølge i præsentationen af terminologi og fagsprog, der gør det muligt for de svage eller andetsproglige elever, at forstå selv avancerede og komplekse fagbegreber.

5) Elevernes interesser. Undervisningen skal tilrettelægges, så elevernes interesser og behov tilgodeses, så eleverne får mulighed for at opleve fagene som spændende, relevante og vedkommende. Opfyldelsen af fagenes faglige mål er selvfølgelig et ufravigeligt krav til undervisningen, men dette må ikke betyde, at eleverne udelukkes for elevindflydelse på emnevalg, materialevalg og arbejdsformer, så der opstår en naturlig vekselvirkning mellem faglighed og elevernes ønsker og interesser. På denne måde styrkes grundlaget for elevernes faglige udvikling samtidigt med, at man bruger elevernes kendte erfaringsverden som udgangspunkt for genereringen af ny viden og erfaring, hvilket også giver undervisningen og fagene det ønskede kulturbarerede sigte.

6) Læreren som mere end blot fagperson. En central tanke i den nye gymnasierreform er at læreren i højere grad end tidligere skal være medvirkende til at opbygge en tryk og inspirerende klasserumskultur. Den nye teamlærerordning indgår også i denne sammenhæng, hvor det udover det faglige ansvar for elevernes undervisning, også er lærerens pligt at bidrage til klassetrivsel og opbygge sammenholdet mellem eleverne, ikke mindst for at mindske fraværet. Dette betyder at teamlærerne skal være med til at skabe fælles ”projekter” i klassen, fx klassefester, faglige ekskursioner, juleafslutninger, opstart af indsamlinger til studieture i 3. GU, mm. Teamlærerfunktionen indebærer også administrative opgaver, fx en obligatoriske elevsamtale i hvert semester, hvor eleverne formulerer ros og ris til klassen, faglærerne og skolen, ligesom teamlærerne kan afholde møder med klassens faglærer, hvis der er problemer med klassens trivsel eller individuelle elever. Klassens teamlærere kan desuden sammen med klassens faglærere aftale faglige eller pædagogiske fokusområder som fx lektielæsning, notattekniik, mundtlighed, tværfaglige forløb, mm, der kører på tværs af klassens fag. Det skal her understreges at teamlærerordningen i gymnasiet ikke kan sidestilles med det obligatoriske faglige og pædagogiske teamsamarbejde i den grønlandske folkeskole, hvor undervisningen planlægges og afholdes i lærerteams, den såkaldte 3 lærerordning, men først og fremmest har karakter af en aflønnet klasselærerfunktion.

7) Ny lærerrolle. Teamlærerordningen og tankerne om eleven i centrum stiller også krav om en nyfortolkning af den traditionelle og snævre faglærerrolle. Nyere undersøgelser af frafaldet i gymnasiet har vist at lærer-elevforholdet er af afgørende betydning for elevernes trivsel i gymnasiet og dermed også for deres faglige udbytte af undervisningen. Dette stiller krav om en fleksibel, imødekommende og støttende lærerrolle, hvor læreren netop for at være en faglig og kognitiv rollemodel, også skal understøtte og udvikle det sociale læringsmiljø, for hermed at styrke grundlaget for elevernes og klassens faglige tilegnelse af stoffet. For at opnå dette, må lærer-elevforholdet være baseret på gensidig respekt og tolerance, hvilket muliggør at læreren kan indgå i meningsfulde læringsdialoger med den enkelte og klassen.

Undervisningsvejledning for Erhvervsret C

Læreplanen for Erhvervsret C er citeret i kursiv

1. Fagets rolle

Erhvervsret omfatter viden om de generelle retlige principper og et bredt felt af erhvervsrettet lovgivning. Erhvervsret giver viden om de erhvervsrettede love og om, hvordan disse på en gang skaber muligheder og sætter rammer for den internationale og markedsorienterede virksomhed. I erhvervsret anvendes juridisk metode.

Det gymnasiale fag erhvervsret omfatter centrale juridiske problemstillinger og juridiske metode, med hensyn til nationale og internationale juridiske problemstillinger, og faget har et særligt fokus på en præventiv anvendelse af erhvervsjuraen med det formål at forbygge tvister.

Et samfund reguleres af en lang række spilleregler. For at kunne agere som en god demokratisk samfundsborger er det nødvendigt at have indblik i de etiske, moralske og retlige normer, som regulerer vores samfund, og som den enkelte borger skal handle i forhold til.

2. Fagets formål

Viden og færdigheder

Eleverne skal have en sådan viden om erhvervsret, at de har baggrund for at reflektere over juridiske problemstillinger i relation til virksomheden, både nationalt og internationalt.

Lærings- og arbejdskompetencer

Eleverne skal i arbejdet med faget kunne identificere erhvervsretlige problemstillinger ved brug af de juridiske grundprincipper, der gælder i et demokratisk retssamfund. Endvidere skal eleverne kunne inddrage faglig metode i forbindelse med juridiske problemstillinger, der inddrager forebyggelse og løsning af retlige konflikter.

Alle løsninger sker vha. juridisk metode. Den juridiske metode kan opfattes som et af juristens arbejdsredskaber. Den kan karakteriseres som de retlige principper, der altid bør føre den, der skal tage stilling til et juridisk problem, på rette vej.

Metode betyder ”vejen ad hvilken”, og den juridiske metode er således juristernes vej til retfærdigheden.

Retten er både regler samt håndhævelse af disse. Det er disse to sider, reglen og dens konkrete brug, der gør det nødvendigt at spørge: hvordan bærer jurister sig ad, når de foretager de foranstaltninger, der skal til for at komme fra lovens abstrakte regel til den konkrete afgørelse?

Metoden bruges både, når et konkret retsspørgsmål skal løses, og når der er behov for at finde frem til en løsning, som egner sig som en almen regel for fremtidige konflikter.

Da erhvervsret skal vise eleverne, hvor vigtigt det er, både at løse og at forebygge konflikter, er den juridiske metode velegnet til at opfylde ovennævnte kriterier. Eleverne bliver i stand til at få et overblik over, hvilke kilder (love, bemærkninger, retningslinjer, o. lign.) der skal anvendes for at få det relevante materiale til brug for en konkret sagsbehandling, og herefter blive i stand til at anvende kilderne korrekt og effektivt.

Personlige og sociale kompetencer

Eleverne skal i almene sammenhænge og med udgangspunkt i deres viden om lovgivningen kunne forholde sig til erhvervsretlige spørgsmål. I tilknytning hertil skal eleverne kunne argumentere på baggrund af indsigt

i lovens grundlæggende betydning for samfundets trivsel og betydning for virksomhedernes overlevelse og vækst.

Kulturelle og samfundsmæssige kompetencer.

Eleverne skal kunne arbejde med erhvervsretlige problemstillinger på baggrund af deres indsigt i, at lovgivningen afspejler lovgiverne og lovgivernes samfund og kultur, og at der derfor vil være forskelle på grønlandsk og udenlandsk lovgivning.

3. Læringsmål og indhold

Fagets mål og faglige indhold kan beskrives med overskrifterne: Retsfilosofiske, etiske og internationale aspekter, nationale og internationale retskilder, juridisk metode, privatretlige problemstillinger, forholdet mellem virksomheden og dens ansatte samt retsforfølgning.

3.1 Læringsmål

Eleverne skal kunne:

- a) *redegøre for de retsfilosofiske, etiske og internationale aspekter*

At eleverne skal kunne redegøre for de retsfilosofiske, etiske og internationale aspekter betyder, at eleverne skal kunne forklare og karakterisere de motiver og baggrunde, der ligger til grund for såvel national som internationale retskilder. Det forudsætter viden om aspekter omkring forhold mellem etik, moral og jura.

- b) *redegøre for aspekter ved nationale og internationale retskilder*

At eleverne skal kunne redegøre for aspekter om retskilder betyder, at eleverne skal kunne forklare og karakterisere sammenhængen mellem nationale og internationale retskilder. Begrebet juridisk metode indarbejdes samtidig hermed. Det forudsætter viden om de retsfilosofiske, etiske og internationale aspekter.

- c) *anvende juridisk metode til analyse og vurdering af privatretlige problemstillinger i forholdet mellem virksomheden og dens omverden*

At eleverne skal kunne analysere og vurdere privatretlige problemstillinger betyder, at eleverne skal kunne opdele en given problemstilling systematisk, og at eleverne skal kunne tage stilling til de privatretlige problemer i forhold til den givne problemstilling, herunder skal eleverne kunne karakterisere og forklare de juridiske konflikter. Endvidere skal eleverne kunne identificere de retsregler, der skal anvendes for at løse en given konflikt. Ligeledes skal eleverne kunne fortolke og analysere bestemmelse-ernes anvendelse i forhold til en given konflikt, og kunne tage stilling til og argumentere for valget af en given løsning. Endelig skal eleverne kunne tage stilling til, hvorledes fremtidige konflikter kan undgås. Dvs. at kunne anvende retsreglerne præventivt, således at fremtidige retskonflikter ikke opstår.

- d) *diskutere og vurdere ansættelsesretlige problemstillinger*

At eleverne skal kunne diskutere og vurdere ansættelsesretlige problemstillinger betyder, at eleverne skal kunne argumentere for og tage stilling til forskellige aspekter omkring forebyggelse og løsning af konflikter, der opstår mellem den ansatte og virksomheden. Her tænkes især på problemer inden for funktionærloven, men tillige anden lovgivning, der regulerer ansættelsesret i almindelighed.

Det forudsætter, at eleverne opnår viden om juridisk metode samt beskyttelsespræceptive retskilder.

e) diskutere aspekter vedrørende retsforfølgning.

At eleverne skal kunne diskutere aspekter vedrørende retsforfølgning betyder, at eleverne skal kunne argumentere for de aspekter og de grundlæggende regler, der regulerer retskonflikter mellem skyldnere og fordringshavere. Det forudsætter, at eleverne opbygger viden om de retskilder, der regulerer såvel individualforfølgning som universalforfølgning. Her tænkes hovedsagligt på retsplejeloven og konkursloven.

f) kende til de vigtigste forskelle i dansk og grønlandsk lovgivning

Eleverne skal kende til de væsentligste forskelle på den grønlandske lovgivning og den danske: det er tidsaspektet. I dansk lovgivning er al forsinkelse væsentlig, medens man i Grønland (i lighed med CISG) giver længere tidsfrister.

3.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- a) retlig regulering og retskilder,*
- b) erstatning uden for kontrakt, herunder produktansvar,*
- c) kontraktens indgåelse, forbrugeraftaler og markedsføring,*
- d) køb og salg af varer, nationalt og internationalt samt tjenesteydelser, international privatret og forbruger køb,*
- e) kreditaftaler og kreditsikring, herunder pant og kaution,*
- f) it-jura,*
- g) ansættelsesret og*
- h) retsforfølgning.*

I nedenstående tabel er fagets genstandsfelter beskrevet som emner:

Mål	Kernestof	Emner
Eleverne skal kunne redegøre for de retsfilosofiske, etiske og internationale aspekter	Retlig regulering	– forhold om etiske og filosofiske overvejelser i forbindelse med lov – bestemmelsers tilblivelse
Eleverne skal kunne redegøre for aspekter omkring nationale og internationale retskilder	Retskilder	– retskilders indbyrdes forhold
Eleverne skal kunne anvende juridisk metode til analyse og vurdering af dansk privatretlige problemstillinger i forholdet mel-	Erstatning uden for kontrakt, produktansvar	– principperne i erstatning uden for kontrakt – produktansvar

<p>lem virksomheden og dens omverden</p>	<p>Kontraktens indgåelse, Forbruger aftaler</p> <p>Køb og salg af varer, nationalt og internationalt samt tjenesteydelser, international privatret, forbruger køb, markedsføring</p> <p>Kreditaftaler, kreditsikring, herunder pant og kaution</p> <p>it-jura</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aftalers tilblivelse - fuldmagt - ugyldighed - præceptive regler i forbruger aftaler - reglerne i købeloven om handelskøb og forbruger køb, - CISG - international procesret og lovvalg - reglerne i markedsføringsloven - reglerne om oplysningspligt - forbud mod pant - misligholdelse - indsigelser - ejendomsforbehold - pantetyper - stiftelse - sikringsakter - kautionsformer - stiftelse, hæftelse - etik og ophør - E-handel - markedsføring - aftaler - køb på internettet, - hæftelse i lov om betalingsmidler - ophavsret - varemærkeret - domænebeskyttelse
<p>Eleverne skal kunne diskutere og vurdere ansættelsesretlige problemstillinger</p>	<p>Ansættelsesret</p>	<ul style="list-style-type: none"> - de beskyttelsespræceptive regler i funktionærloven - ferieloven - ligebehandlingsloven - lov om ansættelsesbeviser

Kernestoffet udgør det obligatoriske faglige indhold, der medvirker til at opfylde fagets mål. Der skal i den forbindelse dog gøres opmærksom på, at eleverne ikke alene ved hjælp af kernestoffet kan opfylde de faglige mål.

3.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde læringsmålene alene ved hjælp af kernestoffet.

Det supplerende stof udvælges, så det sammen med kernestoffet medvirker til uddybning af læringsmålene. Det supplerende stof er konkrete sager, der perspektiverer og uddyber læringsmålene og særlige områder fra kernestoffet omkring erhvervsretlige problemstillinger. Ligesom i kernestoffet skal der i det supplerende stof i videst muligt omfang perspektiveres til grønlandske og internationale forhold.

Supplerende stof defineres i faget erhvervsret C ved enten at tilføje nye genstandsfelter til eksisterende stof eller ved at tilføje nye problemstillinger til eksisterende stof. Bevæger eleverne sig samtidig ud i nye genstandsfelter og nye problemstillinger, er der tale om nyt stof.

Supplerende stof kan således tilføjes undervisningen ved at anvende nyhedsstof eller baggrundsstof i sammenhæng med en behandling af givne emner i undervisningen.

Som eksempel på supplerende stof kan nævnes:

- a) Forsikring som supplement til erstatning og produktansvar
- b) Afsætningskanaler, f.eks. handelsagenter og kommission som supplement til fuldmagt
- c) Konkurrence- og kundeklausuler som supplement til ansættelsesret
- d) Domstolene som supplement til retsforfølgning
- e) Overdragelse/belåning af købekontrakter som supplement til køb og kreditsikring
- f) Hæftelse og gældsordninger som supplement til kreditsikring
- g) Start af egen virksomhed/innovation som supplement til hæftelse og kreditsikring
- h) Beskyttelse af persondata på internettet som supplement til E-handel.

Et samspil mellem fag vil ofte i sig selv tilføje faget supplerende stof i krydsfeltet mellem de to fag. Det er en konsekvens af, at fagene rejser hver deres problemstillinger, eller at fagene bidrager med hver deres metoder og modeller til håndtering af problemstillingerne, hvorved der givet opstår forskelle og ligheder, styrker og svagheder, perspektiver m.fl. på det faglige stof.

Sammenhængende forløb, hvor eleverne arbejder med større sammensatte problemstillinger i en virkelighedsnær kontekst, en case eller et mindre projekt vil sandsynligvis altid tilføje faget supplerende stof. Det er en konsekvens af, at løsningen af sammensatte problemstillinger, cases og projekter involverer elevernes egne definitioner og afgrænsninger. Eleverne vil givet inddrage viden og færdigheder opnået gennem anden undervisning og opnået gennem elevernes erfaringer i øvrigt.

4. Undervisningens tilrettelæggelse

4.1 Didaktiske principper

Undervisningens didaktiske principper er principperne der danner baggrund for organiseringen for undervisningen

- a) *Undervisningen skal tage udgangspunkt i elevernes faglige niveau og viden.*

Læreren skal ved opstarten af et nyt forløb ved undervisningens begyndelse tage udgangspunkt i elevernes faglige forudsætninger og niveau. Dette betyder i praksis, at læreren ikke skal tilrettelægge undervisningen på et for højt fagligt niveau i forhold til eleverne eller ud fra antagelser om et fagligt niveau hos eleverne, som læreren evt. kender fra handelsgymnasier i Danmark. Læreren skal altså først danne sig et indtryk af klassens elever og deres faglige styrker og svagheder og derefter tilrettelægge det faglige niveau i undervisningen. Det skal her påpeges, at dette gør sig gældende ved undervisningens begyndelse, ved undervisningens afslutning, før eksamen skal eleverne selvfølgelig opfylde de eksplicite krav i fagets læringsmål.

Ligeledes skal læreren være bevidst om at den enkelte klasse meget sjældent har en fællesnævner for fagligt niveau, især ikke ved undervisningens begyndelse ved skoleårets start. Problemet med fagligt og niveaumæssigt set uhomogene klasser, kan løses ved at inddrage undervisningsdifferentiering i undervisningen (evt.

dybde-differentiering i gruppearbejdet, hvor de stærke elever får mere komplekse materialer eller mere stof, end de svage og bredde-differentiering i klasseundervisningen, hvor de svage elever fra læreren får gentaget de faglige pointer en ekstra gang).

- b) *Undervisningen tilrettelægges, så den i videst muligt omfang har karakter af en læringsdialog mellem lærer og elever*

Undervisning må aldrig blive envejskommunikation. Begrebet "læringsdialog" indgår i en undervisningsform, hvor læreren indgår i en ligeværdig dialog og debat med eleverne og tager elevernes svar og holdninger alvorligt, samtidig med at denne udfordrer deres vante forestillinger for at skabe refleksion og indsigt hos eleverne. En læringsdialogen kan også tage form af "modellering", hvor læreren, som "kognitiv rollemodel" forsøger at anskueliggøre en faglig tankemåde eller begrebsdannelse. Dette kan fx gøres ved at læreren stiller faglige spørgsmål i en systematisk og taxonomisk rækkefølge for at demonstrere en faglig argumentationsopbygning for eleverne, så eleverne selv opnår evnen til analytisk og refleksiv tænkning. En læringsdialog kan også være en faglig samtale, hvor læreren ved hjælp af åbne men bevidst valgte spørgsmål forsøger at lade eleverne sætte tanker og ord på deres egne erfaringer og ubevidste viden, ligesom faglige diskussioner imellem eleverne indbyrdes selvfølgelig også er læringsdialoger. Læringsdialogen kan også indgå i en anden form for "modellering", adfærdsmodellering, hvor læreren i praksis og igennem sin egen fremfærd i klassen demonstrerer hvorledes han eller hun ønsker eleverne skal agere, således at de kan blive tolerante, fordomsfri men kritisk tænkende mennesker, der kan deltage i samfundets demokratiske processer og dets øvrige interkulturelle sammenhænge.

Grundlæggende set kan "læringsdialogen" kun trives i et trygt og inspirerende studiemiljø, præget af respekt og tolerance for klassens gymnasielle subkultur og den enkeltes kulturelle og sociale baggrund.

- c) *Undervisningen tilrettelægges, så der veksles mellem forskellige undervisningsformer*

Variation i arbejdsformerne er et ufravigeligt krav til god undervisning. At "alle elever ikke lærer ens" er en veldokumenteret antagelse i den pædagogiske forskning. Dette betyder også at kun en vekslende organisering af arbejdsformerne i undervisningen gør det muligt at tilgodese elevernes forskellige læringsstile. Valget af arbejdsformer skal derfor bygge på principper om variation og progression i alle henseender, således at man opnår en vekslende organisering, herunder klasseundervisning, individuelt arbejde, par- og gruppearbejde

Undervisningen skal endvidere tilrettelægges, så eleverne gradvist trænes i mere selvstændige arbejdsformer: Fra lærerstyring og klasseundervisning til en højere grad af elevstyring både med hensyn til tilegnelse og formidling af stoffet. Eksempel på en elevstyret organisering kan fx være projektlignende arbejdsformer, hvor eleverne i en kortere eller længerevarende periode individuelt eller i grupper er ansvarlige for afgrænsning af en problemstilling, supplerende informationssøgning og formidling af stoffet til klassen. Sidstnævnte er et eksempel på den ønskede progression i undervisningen, hvor det studieforbereende aspekt styrkes.

- d) *Undervisningen tilrettelægges, så elevernes interesser og behov tilgodeses, så eleverne får mulighed for at opleve faget som spændende, relevant og vedkommende*

Formuleringen tager udgangspunkt i det didaktiske spændingsfelt mellem fagets eksplicite læringsmål og kernefaglighed på den ene side og elevernes ønsker og interesser på den anden side. Opfyldelsen af fagets faglige mål er selvfølgelig et ufravigeligt krav til undervisningen, men dette må ikke betyde, at eleverne udelukkes for elevindflydelse på emnevalg, materialevalg og arbejdsformer, så der opstår en naturlig vekselvirkning mellem faglighed og elevernes ønsker og interesser. På denne måde styrkes grundlaget for elevernes faglige udvikling samtidigt med, at man bruger elevernes kendte erfaringsverden som udgangspunkt for genereringen af ny viden og erfaring, således at faget opleves som spændende, relevant og vedkommende for eleverne.

- e) *Undervisningen tilrettelægges, så der både er faglig progression i de enkelte forløb og temaer såvel som progression i udvikling af fagsprog og terminologi, så eleven gradvis opøves i mere selvstændige arbejdsformer og kompleks tænkning*

Læring kan opfattes som en progressiv og akkumulativ læringsproces, hvor det enkelte faglige begreb i undervisningen bygges ovenpå det foregående og danner en form for syntese med dette, hvorved der opstår en akkumuleret begrebsdannelse hos eleven. Dette betyder derfor, at undervisningen skal tilrettelægges med både en gradvis taksonomisk progression i de enkelte forløb og temaer såvel som med en systematisk og logisk progression i udvikling af terminologi og fagsprog, ikke mindst af hensyn til svage elever, eller elever, der har undervisningssproget, som et andetsprog. Dette betyder altså, at man bør undgå den værste ad hoc-undervisning, hvor fagbegreber og termer flyver rundt i klassen i flæng. Det er ofte den langsomme men tydelige, systematiske og faglogiske rækkefølge i præsentationen af terminologi og fagsprog, der gør det muligt for de svage eller sprogligt svagtstillede elever, at forstå selv avancerede og kompleks fagbegreber.

- f) *Undervisningen tilrettelægges, så der i videst muligt omfang perspektiveres til det omgivende samfund.*

Det sidste punkt under de didaktiske principper har sin baggrund i tankerne om kulturbaseret undervisning, der i al sin enkelthed betyder, at undervisningen tager sit udgangspunkt i den sociale og samfundsmæssige kontekst, hvori læringen foregår og eleven befinder sig. Dette betyder i praksis, at læreren i sin undervisning i så høj grad som muligt inddrager elevernes forudsætninger og sociale og kulturelle baggrund, og perspektiverer sin undervisning til denne (kontekstualisering), så undervisningen opleves som relevant for eleverne. På denne måde styrkes grundlaget for elevernes faglige udvikling samtidigt med, at man bruger elevernes kendte erfaringsverden som udgangspunkt for genereringen af ny viden og erfaring.

I erhvervsret arbejdes med aktuelle juridiske problemstillinger, der i de konkrete sager analyseres ud fra en helhedsorienteret synsvinkel. Der inddrages juridisk teori, således at eleverne får mulighed for at redegøre for virksomhedens juridiske beslutninger og adfærd i en virkelighedsnær kontekst. Det induktive undervisningsprincip har en central plads i tilrettelæggelsen af undervisningen. Gennem en induktivt baseret undervisning fremmes elevernes evne til at strukturere, formulere og formidle et fagligt ræsonnement.

4.2 Arbejdsformer

Undervisningen skal tilrettelægges med variation og progression i valget af arbejdsformer. Endvidere omfatter undervisningen mundtligt og skriftligt arbejde med opgaver omkring afgrænsede juridiske problemstillinger. Relevante informationsteknologiske værktøjer inddrages, og juridiske problemstillinger i relation til informationsteknologien behandles. Undervisningen tilrettelægges under hensyn til, at it indgår som et fagligt og pædagogisk værktøj.

I alle relevante temaer behandles offentligretlige forhold, især med henblik på borgernes retsstilling i forhold til myndighederne, og miljømæssige forhold med hovedvægt på den retlige miljøbeskyttelse.

Undervisningen skal tilrettelægges, så den både tilgodeser elever, der har undervisningssproget som førstesprog og som andetsprog, og der skal tages hensyn til forskellige elevtyper, deres læringsstile og behov.

Undervisning ud fra et induktivt undervisningsprincip er karakteriseret ved, at den er tilrettelagt med udgangspunkt i et virkelighedsnært materiale. Endvidere karakteriseres tilrettelæggelsen af undervisningen ved, at eleverne i høj grad inddrages i planlægningen og som aktører i undervisningen.

Undervisningsmaterialet vil i forbindelse med emneundervisningen i erhvervsret ofte være autentisk, f.eks. domme og afgørelser, enten i hel form eller i en tilrettet form, således at de passer til elevernes niveau. Materialerne vil beskrive nogle forskellige begivenheder og problemstillinger, der finder sted i en virksomhed, mellem virksomheder indbyrdes eller individet contra virksomheden.

Ved tilrettelæggelsen af et emne, kan der være behov for, at læreren - især i et fag som erhvervsret - må påbegynde emnet med at arbejde ud fra et deduktivt princip. Her er det læreren, der fremlægger teori, strukturerer stoffet, gennemgår den juridiske metode i forhold til emnet, således at der skabes sammenhæng mellem emnerne. Dette vil være nødvendigt i nogle af emnerne indenfor erhvervsret, da teorien ellers vil forekomme vanskeligt for eleverne.

På hjemmesiden www.juraens-grundregler.dk er der muligheder for, at eleverne kan arbejde med online quizzes og tjekspørgsmål til fagets emner.

Klassesamtalen anbefales, når der er behov for et fælles teoretisk eller metodisk grundlag for hele klassen. Dialogen i klassen har form af spørgsmål og svar mellem lærer og elever eller blandt eleverne indbyrdes. Det giver eleverne lejlighed til at formulere og besvare fagligt relevante spørgsmål. Samtalen skal medvirke til at strukturere og perspektivere elevernes faglige viden inden for et område. I forbindelse med klassesamtalen kan man med fordel lade eleverne arbejde i mindre grupper med spørgsmål om emnet, så de engageres i behandlingen af stoffet. Herved sikres, at også de svage elever får mulighed for at formulere svar og deltage i samtalen.

En varierende og progressiv undervisning styrker uddannelsens studieforbedrende sigte, og elevernes selvstændighed, evne til ræsonnement, generalisering og abstraktion udvikles som en naturlig følge. Undervisningen skal derfor lægge vægt på forståelse, analyse og vurdering. Det betyder, at der ikke skal lægges vægt på kedelig udenadslære, men på faglig argumentation f. eks. i forbindelse med fremlæggelser i undervisningen. Progressionen i det mundtlige arbejde relaterer sig specielt til graden af lærerstyring, men naturligvis også til graden af abstraktion og kompleksitet i emnevalget.

4.3. Fagsprog

- a) *Undervisningen skal tilrettelægges, således at der arbejdes systematisk med udvikling af elevernes fagsprog og forståelse og anvendelse af juridisk terminologi.*
- b) *Undervisningen skal tilrettelægges, så eleverne gradvis opnår en sikkerhed i forståelse og brug af før-faglige begreber.*

Læring kan opfattes som en progressiv og akkumulativ læringsproces, hvor det enkelte faglige begreb i undervisningen bygges ovenpå det foregående, og danner en form for syntese med dette, hvorved der opstår en akkumuleret begrebsdannelse hos eleven. Dette betyder derfor, at undervisningen skal tilrettelægges med både en gradvis taksonomisk progression i de enkelte forløb og temaer såvel som med en systematisk og logisk progression i udvikling af terminologi og fagsprog, ikke mindst af hensyn til svage elever, eller elever, der har undervisnings sproget, som et andetsprog. Dette betyder altså, at man bør undgå den værste ad hoc-undervisning, hvor fagbegreber og termer flyver rundt i klassen i flæng. Det er ofte den langsomme men tydelige, systematiske og faglogiske rækkefølge i præsentationen af terminologi og fagsprog, der gør det muligt for de svage eller sprogligt svagtstillede elever, at forstå selv avancerede og komplekse fagbegreber.

Det skal nævnes, at en oversættelse dansk->grønlandsk->dansk af mange fagbegreber ofte giver mening for de svagere elever. Beder man eleverne om at oversætte ordet ”kaution”, vil en oversættelse af det grønlandske ord være ”at man tage ansvar for” – og det er jo ikke helt forkert.

4.4 Samspil med andre fag

Undervisningen skal tilrettelægges, så der i perioder arbejdes tværfagligt og drages paralleller til andre fags vidensområder. Faget indgår i samspil med andre fag omkring internationale problemstillinger, og i et samspil med de samfundsvidenskabelige fag i forbindelse med erhvervsretlige og generelle juridiske problemstillinger.

Ved samspil med andre fag flyttes fokus til en fælles problemstilling eller et fælles genstandsfelt, som man ønsker at fordybe sig i. Fagene indgår med deres teori i den grad, de egner sig til at formulere løsninger på problemstillingerne eller i den grad, fagets teori egner sig til at forklare de fænomener, eleverne skal beskrive.

Samspil mellem fagene kan være relevant med henblik på at forbedre læringskvaliteten eller læringseffektiviteten.

Ud over en effektivitet i undervisningen opnås tillige, at eleverne ikke ser fagene som isolerede fag, men ser samspillet mellem de forskellige fag. Erhvervsret kan på mange måder være med i et samspil med andre fag. Her følger et eksempel på samspil, hvor der er grundlag for en synergieffekt.

Eksempel: En virksomhed har planlagt køb af en maskine til DKK 15 mio. som skal indgå i produktionsvirksomheden. Købet sker i udlandet.

1. Hvilke muligheder har virksomhedsejeren for at finansiere købet?
2. Hvorledes sikrer långiver sig, og hvorledes er han stillet i forbindelse med en eventuel konkurs?

	Erhvervsøkonomi A	International økonomi A	Erhvervsret
Fælles emne: Investeringer/ Finansiering	Her arbejdes med problemstillinger omkring de samfundsøkonomiske konsekvenser af manglende investeringer, og hvordan samfundet kan fremme investeringerne i virksomhederne. Valg mellem alternative investeringsformer. Valg af investering. Nulpunktsafsætning for investeringen.	Her arbejdes med betalingsbalancen, forsyningsbalancen. Handel med værdipapirer samt rentedannelse	Her arbejdes med problemstillinger vedrørende investeringers finansiering. Pantetyper stiftelse og sikringsakter. International privat og procesret.
Faglige mål	Forstå og anvende investeringsbegrebet i anlægsaktiver i et konkret eksempel	Forstå og anvende investeringsbegrebet i samfundsøkonomisk forstand - kendskab til mål og midler i den finansielle sektor	Forstå og anvende regler i T1 § 37 om ”tilhørs-pant” Være klar over at friværdien bliver omfattet af pant i fast ejendom

- Teori og grundbegreber er gennemgået i de respektive fag.
- Fælles introduktion til case,
- Case materialet omfatter opgavekrav for hvert fag.
- Respektive lærere fungerer som vejleder

5. Evaluering

5.1. Løbende evaluering

Grundlaget for den løbende evaluering er læringsmålene. Gennem individuel vejledning og evaluering opnår hver elev undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i sit faglige standpunkt. Ved evalueringen inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

Den løbende evaluering skal dels måle elevens kompetencer i forhold til de faglige mål og dels forbedre undervisningen. Endvidere skal den løbende evaluering forholde sig generelt til elevens læringsssituation, arbejdsindsatsen, arbejdsbyrden, undervisningens tilrettelæggelse, elevernes indflydelse, holdets arbejds-måder og lærerens indsats.

5.2. Prøveform

Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af opgaver med et ukendt tekstmateriale og et antal spørgsmål.

Der gives ca. 60 minutters forberedelsestid, og eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand.

Der er tale om en mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale af et omfang på 1-2 normalsider. En normalside er 1300 bogstaver.

Det ukendte tekstmateriale beskriver en begivenhed/ situation for en virksomhed, hvor der rejses en eller flere problemstillinger. Konteksten skal være virkelighedsnær og kan have form af en mindre case, en artikel, uddrag af rapport, et notat fra/om en virksomhed eller lignende. Materialet må gerne være autentisk, men kan også konstrueres med en virkelighedsnær kontekst.

Tekstmaterialet følges af et antal spørgsmål. Det første spørgsmål skal give eleven mulighed for selvstændigt at indlede eksaminationen og give mulighed for en bred tilgang til problemstillingerne. Spørgsmålene skal give god plads til elevens selvstændige analyser og vurderinger. Generelt skal prøvematerialet og de stillede spørgsmål have en bredde, der svarer til bredden i undervisningsbeskrivelsen.

5.3 Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminanden lever op til læringsmålene. Der lægges vægt på eksaminandens evne til at:

- a) strukturere og formidle fagligt stof,*
- b) formulere et fagligt ræsonnement og*
- c) diskutere og vurdere erhvervsretlige problemstillinger med anvendelse af fagets metode og terminologi i en virkelighedsnær kontekst.*

Der gives en samlet karakter ud fra en helhedsvurdering.

Ud over bedømmelsen af, i hvor høj grad en eksaminand er i stand til at opfylde fagets mål, skal elevens evne til at anvende den juridiske metode, samt diskutere og vurdere erhvervsretlige problemstillinger med anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst, bedømmes.

Nedenstående er vist en vejledende karakterbeskrivelse for Erhvervsret C for karaktererne A, B, C, D, E, Fx og F.

Beskrivelsen er udarbejdet med udgangspunkt i læreplanens læringsmål og bedømmelseskriterier.

A	Fremragende	Eksaminanden demonstrerer omfattende kendskab til det aktuelle fagområde, og sætter med faglig sikkerhed ukendt materiale i relation til kendte problemstillinger. Opgaveløsningen er velstruktureret og formidles med sikker anvendelse af juridisk metode. Generelt må der kun være enkelte og uvæsentlige fejl eller enkelte mangler af uvæsentlig karakter i løsningen.
B	Den fortrinlige præstation.	Eksaminanden demonstrerer et godt kendskab til finansiering, og sætter med rimelig faglig sikkerhed ukendt materiale i relation til kendte problemstillinger. Opgaveløsningen er velstruktureret og formidles med anvendelse af juridisk metode. Generelt må der kun være meget få og uvæsentlige fejl eller mangler af uvæsentlig karakter i løsningen.
C	God	Eksaminanden demonstrerer et bredt kendskab til det aktuelle fagområde, og sætter med rimelig faglig sikkerhed ukendt materiale i relation til kendte pro-

		blemstillinger. Opgaveløsningen er rimelig velstruktureret og formidles med anvendelse af juridisk metode. Generelt må der kun være små fejl eller mangler af uvæsentlig karakter i opgavesættet, eller en enkelt stor fejl eller mangel.
D	Den jævne præstation	Karakteren D gives for den jævne præstation, der demonstrerer en mindre grad af opfyldelse af fagets mål, med adskillige væsentlige mangler. Eksaminanden demonstrerer et svagt kendskab til det aktuelle fagområde og kan ikke konsekvent sætte ukendt materiale i relation til kendte problemstillinger. Opgaveløsningen er noget usikker, men formidles med anvendelse af juridisk metode. Eksaminanden fremkommer med en konklusion.
E	Tilstrækkelig	Eksaminanden demonstrerer et usammenhængende kendskab til det aktuelle fagområde. Karakteren E gives for den netop tilstrækkelige præstation, der demonstrerer en så lav grad af opfyldelse af fagets mål, der netop lader eleven bestå. Der vil være adskillige væsentlige mangler. Eksaminanden demonstrerer et usikkert kendskab til det aktuelle fagområde, og kan ikke konsekvent sætte ukendt materiale i relation til kendte problemstillinger. Opgaveløsningen er meget usikker, men formidles dog med anvendelse af juridiske fagudtryk. Der vil være mange svagheder og mangler i konklusionerne.
Fx	Den utilstrækkelige præstation	Karakteren Fx gives for den utilstrækkelige præstation, der ikke demonstrerer en acceptabel grad af opfyldelse af fagets mål. Der vil være mange store og væsentlige mangler. Eksaminanden demonstrerer ikke kendskab til det aktuelle fagområde, og kan ikke konsekvent sætte ukendt materiale i relation til kendte problemstillinger. Opgaveløsningen er meget usikker, og formidles sjældent med anvendelse af juridiske fagudtryk. Der er flere graverende svagheder og mangler.
F	Den ringe præstation	Karakteren F gives for den helt uacceptable præstation. Her vil det ikke være synligt, at eleven har fulgt undervisningen. Eksaminanden bruger ingen faglige begreber, og der vil ingen konklusioner være på de juridiske problemstillinger.